

№3 2022 (108)

Видається з жовтня 1999 року
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №23669-13509 PR
від 9 листопада 2018 року
ISSN 1562-529X
Передплатний індекс: 22863

ЗАСНОВНИКИ:

Харківський національний
університет радіоелектроніки

Харківський національний
педагогічний університет
ім. Г. С. Сковороди

Харківський регіональний інститут
державного управління Національної
академії державного управління
при Президентіві України
Приватна фірма «Колегіум»

РЕДАКЦІЯ

Ю. Д. БОЙЧУК,
головний редактор
Л. О. БЕЛОВА,
заступник головного редактора
О. П. КОТУХ,
відповідальний редактор

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

Україна, 61166, Харків,
просп. Науки, 14. ХНУРЕ
тел.: +38 (093) 688-43-30,
+38 (057) 702-08-30
E-mail: newcollegium.journal@gmail.com
<https://nure.ua/branch/zhumal-noviy-kolegium>

Затверджено вченою радою
ХНПУ ім. Г. С. Сковороди,
протокол №7 від 02.09.2022

**Журнал внесено до переліку
наукових фахових видань України
з педагогічних наук, категорія "Б"**

**Видається за сприяння
Ради ректорів вищих навчальних
закладів Харківської області
та Харківського університетського
консорціуму,
за підтримки Департаменту науки
і освіти Харківської обласної
державної адміністрації**

НОВИЙ Колегіум

НАУКОВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖУРНАЛ

ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

РЕДАКЦІЙНА РАДА

- В. І. АСТАХОВА, доктор історичних наук, професор, Україна
В. С. БАКІРОВ, доктор соціологічних наук, професор, академік НАН
України, член-кореспондент НАПН України, Україна
Л. О. БЕЛОВА, доктор соціологічних наук, професор, Україна
В. О. БОГОМОЛОВ, доктор технічних наук, професор, Україна
Ю. Д. БОЙЧУК, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент
НАПН України, Україна
Т. О. ДОВЖЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, Україна
В. А. КАПУСТНИК, доктор медичних наук, професор, Україна
О. Е. КОВАЛЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, Україна
Т. В. КРУТСЬКИХ, доктор фармацевтичних наук, професор, Україна
А. І. КУЗЬМІНСЬКИЙ, доктор педагогічних наук, професор, член-коре-
спондент НАПН України, дійсний член Міжнародної слов'янської акаде-
мії освіти імені Я. А. Коменського, Україна
С. Є. ЛУПАРЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, Україна
О. О. МАТВЕСЬВА, доктор педагогічних наук, доцент, Україна
С. В. ПАНЧЕНКО, доктор технічних наук, професор, Україна
Л. Є. ПЕРЕТЯГА, доктор педагогічних наук, професор, Україна
В. С. ПОНОМАРЕНКО, доктор економічних наук, професор, член-коре-
спондент НАПН України, Україна
Н. О. ПОНОМАРЬОВА, доктор педагогічних наук, професор, Україна
В. П. САДКОВИЙ, доктор наук з державного управління, професор,
Україна
В. В. СЕМЕНЕЦЬ, доктор технічних наук, професор, Україна
Є. І. СОКОЛ, доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАН
України, Україна
В. В. СОКУРЕНКО, доктор юридичних наук, професор, член-кореспон-
дент Національної академії правових наук України, Україна
Т. О. СТРЕЛКОВА, доктор технічних наук, професор, Україна
МАРК БРАУН, професор, директор Національного інституту цифрового
навчання, Дублінський міський університет, Ірландія
ТЕРЕЗА ЯНИЦКА-ПАНЕК, професор PUSB, Державний університет
Стефан Баторій в Скерневице, Польща

ЗМІСТ

ОСВІТА ТА СУСПІЛЬСТВО

<i>Бойчук Ю.</i> Освіта збереже Україну!.....	3
<i>Пономарьова Н.</i> Іван Матвійович Неклюдов та Іван Федорович Прокопенко: освіта і наука як сенс життя.....	5
<i>Ворожбит-Горбатюк В., Боярська-Хоменко А., Собченко Т.</i> Кордоцентризм педагогічного світогляду Івана Прокопенка і Григорія Сковороди.....	13
<i>Се Кежань.</i> Партнерство — константа життєтворчості Івана Прокопенка і Григорія Сковороди.....	17

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

<i>Постригач Н.</i> Європейський інструментарій забезпечення якості педагогічної освіти наприкінці ХХ — початку ХХІ століття: виклики для України.....	21
<i>Мельникова О., Олійник Ю.</i> Досвід практичної підготовки магістрантів спеціальності «Економіка» в умовах онлайн навчання.....	28
<i>Галкіна Т.</i> Використання мережних технологій в практиці освітньої підготовки та перепідготовки військових лікарів.....	33
<i>Доценко С.О., Чжоу Ань.</i> Формування інтернет-культури майбутнього викладача музичного мистецтва в освітньому середовищі ЗВО.....	37

МЕТОДОЛОГІЯ ОСВІТИ

<i>Соляр В., Радченко Л.</i> Економічна школа Прокопенка.....	42
<i>Андрієвська В., Шинкарьова Д.</i> Цифрова та медіаграмотність як умова становлення сучасного покоління.....	50
<i>Батюк Л., Жерновникова О.</i> Сучасна освітня цифрова компетентність майбутніх лікарів Польщі як Європейської держави.....	55
<i>Деметтьєва Т.</i> Артистизм як необхідний компонент педагогічного професіоналізму викладача.....	66
<i>Власенко Я.</i> Поняття фінансової грамотності у дослідженнях Івана Прокопенка і зарубіжних фахівців.....	70
<i>Му Веньлун.</i> Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці музично-педагогічних працівників у процесі навчання у КНР.....	75

ЛІТОПИС

<i>Левченко Н.</i> Знакові системи біблійної герменевтики в площині поезики творів давньої української літератури.....	79
--	----

ІНФОРМАЦІЯ

Анотації.....	84
---------------	----

Мова видання — українська, російська, англійська.
Художник обкладинки *О. Дербілова.*
Виконавець комп'ютерної верстки *В. Тарасенко.*
При використанні матеріалів журналу посилання на «НК» обов'язкове.
Точка зору редакції може не співпадати з точкою зору авторів.
Підп. до друку 22.09.2022. Формат 84×108/8. Папір офсетний.
Друк на ризографі. Умов. друк. арк. 9,7. Облік-вид. арк. 9,2.
Тираж 300 прим. Зам. № 114. Ціна договірна.
Частина тиражу розповсюджується безкоштовно.

Адреса редакції: Україна, 61166, Харків, просп. Науки, 14, Харківський національний університет радіоелектроніки. Тел. (057) 702-08-30. E-mail: newcollegium.journal@gmail.com
Оригінал-макет підготовлено і тираж надруковано в ПФ «Колегіум», 61093, Харків, вул. Іллінська, 57/121, тел. (057) 703-53-74. Свідоцтво про держреєстрацію: серія КВ № 16592-5064ПР від 23.04.2010.

© «Колегіум», 2022.

Кордоцентризм педагогічного світогляду Івана Прокопенка і Григорія Сковороди

*Вікторія Ворожбит-Горбатюк,
Анна Боярська-Хоменко,
Тетяна Собченко*

Сучасний стан освітніх, педагогічних наук позначився трансформаційними процесами. Еволюціонування змісту національних освітніх парадигм, стрімке прогресування дистанційної освіти, пошук способів відтворення в освітніх програмах унікального образу у контексті глобалізації освіти, організація навчання і викладання в умовах пандемії і запровадженого на території України воєнного стану — неповний перелік мета-аспектів таких трансформацій. В цих та інших напрямках, на наш погляд, системоутворювальною константою є персона в освіті, в педагогічній науці. Саме персона, особистість, яка має визнання в культурному, просвітньому просторі, соціально цінні досягнення, своїм виваженим, практико-зорієнтованим педагогічним світоглядом задає методологічний і концептуальний фон усіх трансформаційних процесів.

Українська освітянська і педагогічна спільнота 2022 року із стриманою шаною в умовах страшною трагедії для всього людства — військової агресії, оплакуючи втрати серед людей і унікальних культурних пам'яток, гідно і з величчю транслює світу образ «Сковородинівської людини» (термін використано за посиланням [3], «Сковородинівського інтелігента» (термін використано за В. Горським [1]. Сковородинівська людина — то геній свого краю, рідної землі. Таким, безсумнівно, був академік Іван Прокопенко. Геній Івана Прокопенка і Григорія Сковороди єднає сердечна (кордоцентрична) причетність

до рідної землі, прагнення допомагати і підтримувати земляків, пропагувати велич духу звичайної пересічної людини.

Велич постаті Григорія Сковороди досліджують краєзнавці, філологи, педагоги, історики і філософи уже кілька століть поспіль. Серед цікавих розвідок варто виокремити у контексті теми статті публікації В. Горського [2], С. Гукасова [4], Л. Ушкалова [9], В. Шевчука [10], І. Стогній [7]. У публікаціях цих авторів акцентовано увагу на розкритті філософських імперативів, які визначали і професійне педагогічне кредо визначного мислителя.

Унікальність генія Івана Прокопенка відзначена ще за життя. Знаковими і дотичними до теми статті є публікація Л. Ткаченко [8], вступне слово Ю. Бойчука у бібліографічному виданні доробку І. Прокопенка [6], матеріали «Педагогічної Харківщини» [5]. Систематизація і осмислення доробку шанованого академіка зараз на часі. Адже крім наукової систематики є змога виголошення і аналізу живих свідчень, суджень колег, однодумців, учнів і друзів академіка. Достеменно кожен підтвердить, що Іван Федорович був душевознавцем кожного причетного до освітнього процесу у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди, хто опікувався якісною педагогічною освітою і прогресом педагогічних наук як запоруки економічного розквіту нашої держави.

Однак до цього часу нема системних наукових розвідок, порівняльних уза-

гальнень кордоцентричного бачення цими мислителями питань якості освіти.

Мета статті — розкрити кордоцентричні основи педагогічного світогляду Григорія Сковороди і Івана Прокопенка. Використано методи: порівняльний історичний, системно-структурний — для розкриття основного поняття публікації. Методи конкретно-пошукові — аналіз, синтез узагальнення історичних фактів — для характеристики кордоцентризму саме через призму педагогічного доробку Григорія Сковороди і педагогічних досягнень Івана Прокопенка. Ретроспективний метод використано для творчої інтерпретації результатів проведеної розвідки відповідно до синергетичного, системного, аксіологічного підходів.

Вивчення матеріалів з теми засвідчує, що Григорія Сковорода був відкритим і щирим, вчив «веселія сердечного», що визначало його життєве і світоглядне кредо [2]. Свої трактати, байки просвітник писав для друзів, учнів. У цьому ми вбачаємо спільність з життєвим кредо академіка Івана Прокопенка. Йому так само було значимо хто читав і слухав його, чи послуговувався професійними порадами і життєвою мудрістю.

Зазначимо тут, що Іван Прокопенко у своїй життєпрактиці і професійній діяльності вирізнявся з-поміж усіх глибоким академізмом інтраверта. Його еднає з просвітником і енциклопедистом Григорієм Сковородою вироблення власних поглядів на освіту, навчання, виховання з виразним кордоцентризмом. Ці погляди формувалися не в контексті державницьких трендів чи суспільних запитів. Основою цих поглядів стали:

- ідея сродності праці як базис методології і творчості,
- розуміння вдячності як базису світоглядної етики і якості, синтезуючої світську і релігійну етику,
- життєва практика сердечного ставлення до людини, душевної налаштованості на співрозмовника, щирості навіть у найінтимніших почуваннях і пошуку себе, пізнання себе.

За справедливим баченням Івана Прокопенка важко переоцінити значимість і потребу глибокого знання себе для відновлення і утвердження миру в сучасній Україні. Іван Прокопенко усе життя підтримував молодь у наукових пошуках, реалізації професійних амбіцій. Робота і кар'єрні злети колишніх випускників Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди є свідченням того, що система підтримки і практично зорієнтованих програм діяльності студентських наукових товариств, спільнот Ради молодих учених затребувана і результативна. Так само, як і Григорій Сковорода опікувався учнями Харківського колегіуму, Іван Прокопенко підтримував жагу до знань і академічний максималізм у своїх колег і учнів. Щирі відгуки колег про Івана Прокопенка проілюстрували кордоцентризм його професіоналізму [8].

Конструктивний діалог, орієнтування на реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувача, за справедливим висновком Н. Борисенко і В. Ворожбіт-Горбатюк, є визначальним в реалізації освітніх програм Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди [1]. Ми ще не осмислили урок Григорія Сковороди про те, що наше спасіння і прогрес цивілізаційного поступу в розумінні й розвитку кращих рис ментальності [4]: аксіологічного розуміння волі, визнання самоцінності та психоемоційної залежності від рідної землі, природна потреба збереження пам'яті поколінь, працьовитості як ознаки душевної гармонії і чуттєвого проживання усього сущого.

Ці кордоцентричні імперативи поєднують педагогічні світогляди великого просвітника Григорія Сковороди і визначного академіка Івана Прокопенка. В життєвому просвітницькому подвижництві і педагогічній діяльності вони послуговувалися аксіомами філософії серця [3; 6]:

- усе важливе є добрим, простим для людини,
- усе незаконне — незначне, і з часом буде втрачене,

- терпіння і вдячність народжуються й міцніють в родинному колі у рідній домівці,
- самопізнання — мірило етики і величі душевної сили конкретної людини,
- вершина людяності — розуміння і добре ставлення до себе й інших.

тже, вивчення матеріалів з теми засвідчило, що кордоцентризм справедливо уважати спільною ознакою педагогічного світогляду Григорія Сковороди і Івана Прокопенка. Академіку Івану Прокопенку вдалося синтезувати філософсько-педагогічний доробок генія Григорія Сковороди в практиці діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Творчо інтерпретувавши заповіді і мудрі поради народного учителя і філософа, Іван Прокопенко в своїй діяльності послуговувався ідеями сродної праці, відповідального академічного сумління в педагогічній праці за покликанням. Практики душевної єдності, ширості у професійному і особистому спілкуванні виразно прослідковуються в життєтворчості обох просвітників. Своім прикладом невпинного духовного і інтелектуального зростання вони спонукали до самопізнання кожного учасника освітнього процесу, з ким мали життєвий перетин. Приклад освітянського меценатства так само підкреслює кордоцентризм світогляду просвітників.

Перспективою подальших системних узагальнень, на думку авторів, є вивчення феномену Сковородинівської людини, аксіологічного розуміння волі і почуття вдячності.

Осмилення меж кордоцентризму педагогічного світогляду Григорія Сковороди можливе через синергію і аналіз листів Григорія Савича до учня і друга Миколи Ковалинського. Розкриття сердечної величі Івана Прокопенка передбачає систематику спогадів учнів Івана Федоровича.

Слова Івана Прокопенка «Освіта збереже Україну» є пророчими. У час трагедії усього цивілізованого світу, страшними втратами у зв'язку з військовою агресією проти українського народу, освітяни і

педагогічна академічна спільнота дають ресурси стабілізації життя українців, працюють задля відновлення мирного життя в Україні.

Література

1. *Ворожбит-Горбатюк В.В., Борисенко Н.О.* Конструктивне освітнє середовище у контексті сучасних новацій у вищих навчальних закладах. Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди // Теорія та методика навчання та виховання. Харків, 2017. Вип. 43. 5-15. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znpkhnpu_ttmniv_2017_43_3
2. *Горський В.* Григорій Сковорода як тип українського інтелігента. НаУКМА, Київ, 1996. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10097/Horsky_Hryhoriy_Skovoroda_yak.pdf
3. *Гукасов С.* Думки про Григорія Савича Сковороду. 2006. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Hukasov_Serhii/Dumky_pro_Hryhoriia_Skovorodu.doc
4. *Історія української культури. Основні риси української ментальності.* URL: <https://uahistory.co/book/ukraine-culture-history-textbook-palm-2013/4.php>
5. *Педагогічна Харківщина* : довідник / Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди ; ред. В. І. Лозова, І. Ф. Прокопенко. Харків, 1997. 159 с.
6. *Прокопенко Іван Федорович*, доктор педагогічних наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України: до 85-річчя від дня народження : біобібліографія: 1968–2021 рр., Наук. б-ка ; [уклад. В. П. Захарченко ; наук. ред. О. Г. Коробкіна, бібліогр. ред. Т. І. Неудачина]. 2-ге вид., доп. та перероб. Харків : ХНПУ, 2021. 93 с.
7. *Сковорода Григорій: ідейна спадщина і сучасність* / Відп. ред. : І. П. Стогній ; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди

НАН України, Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. Київ : [б. и.], 2003. 715 с.

8. *Ткаченко Л. І* Лицар, і Апостол, і Сівач. Тижневик "Освіта", № 23-24, 8-15 червня, 2016 р. 13:52 08.07.2016 https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/986/

9. *Ушкалов Л. В.* Григорій Сковорода. Харків : Фоліо, 2013. 125 с.

10. *Шевчук В. О.* Пізнаний і непізнаний Сфінкс: Григорій Сковорода сучасними очима : розмисли. Київ : Пульсари, 2008. 528 с.

22.07.2022

Відомості про авторів:

Ворожбит-Горбатюк Вікторія Вікторівна — доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; Харків, Україна; e-mail: gorbatykvv@ukr.net; orcid.org/0000-0002-5138-9226

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна — доктор педагогічних наук, доцент, доцент, професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; Харків, Україна; e-mail: annaboyarskahomenko@gmail.com; ORCID 0000-0002-1818 3074

Собченко Тетяна Миколаївна — доктор педагогічних наук, доцент, доцент професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; Харків, Україна; e-mail: sobchenkotetyana79@gmail.com; <http://orcid.org/0000-0002-9213-5556>